

Suomen Kouluhistoriallisen Seuran vuosikirjat 1935 - 1991

VUOSIKIRJA I (1935)

A. R. Cederberg, Kouluneuvos Einar Fieandt.

Kurt H. Erwald, A. J. Mela.

J. A. Wecksell, A. J. Mela.

Hanna Kallio, Vanhoja koulumuistoja.

Heikki Impivaara, Pari piirrettä Raahen koulusta.

Reino Rautavaara, Piirteitä Oulun triviaalikoulun historianopetuksesta viime vuosisadan alkupuolella.

Juuso Mustonen, Inkerin kansanopetuksen alkuvaiheita.

E. O. Stenij Sata vuotta ammattiopetuksemme vaiheita.

Heikki Terho, Haminan saksalaisen alkeiskoulun oppilasatrikkeli. Suomen kouluhistoriallisen seuran säännöt.

VUOSIKIRJA II (1936)

R. A. Mäntylä, Kansanopetuksesta Tornion kaupungissa 1700- ja 1800luvulla .

V. R. Lehtonen, Alemman maanviljelysopetuksen alkuvaiheita Suomessa.

Olga Moberg, Helsingin kansakoulujen alkuajoilta I.

Maiju Kantele, Helsingin kansakoulujen alkuajoilta II.

Impi Siukonen, Muistoja Amanda Packalenista.

I. Wartainen, Kylliälän kasvatustaitos 100-vuotias.

Juuso Mustonen, Sunnuntai- eli pyhäkoulut Inkerissä.

Uno Pulkkila, Kristiinankaupungin pedagogio.

VUOSIKIRJA III (1937)

A. R. Cederberg, Suomen kouluhistorian tärkein tehtävä.

A. J. Tarjanne, Koulumuistoja kuuden vuosikymmenen takaa.

August Alho, Turun kaupunginkouluja viime vuosisadalla.
Väinö Vaara, Muuan poikkeuksellinen koulun taloussuunnitelma.

Matti Koskenniemi, Lukiolaiselämää Turussa 1880-luvulla.
V. Ahokanta, Muistelmia Lappeenrannan sunnuntaikoulusta.

VUOSIKIRJA IV (1938)

Kustaa Hautala, Piirteitä Oulun oppikouluoloista 1822-43.
V. Ahokanta, Lappeenrannan käslyöläiskoulun vaiheet.
Santeri Liikkanen, J. V. Snellman ja kansakoulu.
Kalervo Kaartinen, Ekateriinan eli Huutokosken koulu.
Antti Inkinen, Suomalainen koululaitos Pietarissa.
Niilo Liakka, Muisteloa Tornion ala-alkeiskoulusta 1870-luvulla.

VUOSIKIRJA V (1939)

J. H. Ollikainen, Leppävirran vanhemmasta kansakouluopetuksesta.
V. Ahokanta, Sortavalan vanhemmat ammattikoulut.
Niilo Liakka, Oulun suomalainen yksityislyseo 1874-1890.
M. O. Karttunen, Etelä-Pohjanmaan ensimmäisen kansakoulun perustaminen.

VUOSIKIRJA VI (1944)

J. H. Ollikainen, Leppävirran kansakouluolojen kehitys 1800-luvun viimeisillä vuosikymmenillä.
Erkki Paasikallio, Ahlmanin pitäjänkoulujen alkuvaiheet.
Vilho H. Kivioja, Muistelmia Teuvo Pakkalasta opettajana.
Heikki Hosia, Punkalaitumen koululaitoksen alkuvaiheet.
Aili Vallin, Kouluhistoria ja matrikkelit kaupungeittain ja kunnittain.

VUOSIKIRJA VII (1948)

Olli Lokki, Piirteitä aritmetiikan opetuksesta Suomessa vuoteen 1941 asti.

H. K Erviö, Narvan suomalaisen kirkkokoulun vaiheita.

Jouko Palonen, Valtion oppikoulujen opettajien palkkauksen pääkohdittainen kehitys 1800-luvulla.

Viljam Ahokanta, Ammattiopetuksen vaiheita Joensuussa.

VUOSIKIRJA VIII (1950)

Aukusti Salo, Suomen kasvatushistorian harrastuksen ja tutkimuksen elvyttäminen.

Urho Somerkivi, Sunnuntaikoulujen perustamisesta.

Santeri Liikkanen, Piirteitä Itä-Suomen kansanopetusoloista 1700-luvulla.

Kustaa Hautala, Muuan kouluriita Oulussa 1860-luvulla.

Aarne B. J. Vartiainen, Kylliälän eli Uudenkartanon kasvatustilaitos 1829-1901.

VUOSIKIRJA IX (1955)

Eino Viitasaari, Suomen Kouluhistoriallinen Seura 20-vuotias.

Urho Somerkivi, Suomen kansanopetuksen nousu 1840-luvulla.

E. O Kuujo, Haminan kadettikoulun pedagogisesta yhdistyksestä 1870-luvulla.

Aimo Halila, Miten Helsingistä tuli Suomen johtava koulu kaupunki.

W. Rantoja, Isonkyrön kansanopetuksen alkuvaiheet.

Mikko Rusama, Helsingin vaatturiammattikoulun perustamisvaiheista.

Nehemias Rautonen, Multian kirkonkylän kansakoulun perustaminen.

Aimo Halila, Bell-Lancasterin vuoro-opetusjärjestelmä Suomessa.

Eino Viitasaari, Katsaus.

VUOSIKIRJA X (1957)

Eino Viitasaari, Kasvatustieteellisen keskuslaitoksen perustamissuunnitelmien historiaa.

Sinikka Lipponen, Suomen opettajakunta suuren pohjan sodan aikana.

Erkki Lahdes, Ahlmanin koulujen ensimmäisten opettajain valinta.

Akseli Salokannel, Piirteitä Vanajan kansanopetuksesta.

E. V., Katsaus Suomen Kouluhistoriallisen Seuran toimintaan.

VUOSIKIRJA XI (1959)

Antti Inkinen, Suomalaisen nuorison opinkäyntiä Pietarissa venäläisen valtakauden aikana.

Armas Vuoristo, Papiston suhde kansakoulukysymykseen 1800-luvun alusta kansakoulun perustamiseen.

VUOSIKIRJA XII (1960)

Jaakko Linnankivi, Reginan koulu Anjalan pitäjänkouluna.

Alpo K Rapila, Piirteitä kansakoulunopettaja Antti Tarkkasen elämäntyöstä.

VUOSIKIRJA XIII (1961)

V. A. Nordman, Adolf Voldemar Streng ja Aukusti Juhana Mela.

Ritva Dahl, Venäjän kielen opetus Suomen oppikouluissa ensimmäisellä sortokaudella.

I. Vainio, Vaasan suomalaisen lyseon ja Borgå lyseumin kirjeenvaihdosta v. 1890-92.

VUOSIKIRJA XIV (1962)

Alpo K Rapila, Laihian kirkonkylän kansakoulun toiminnasta vuosina 1880-1883.

Kalevi Kajava, Nevanlinnan triviaalikoulun vaiheista.

Eelis Aurola, Michail Tichanoffin perustamista suomenkielisistä kansakouluista ja niiden varhaisista vaiheista.

E. O. Stenij, Ammattikasvatusta Ruotsinvallan aikaisessa Viaporissa.

VUOSIKIRJA XV (1963)

Jussi Isosaari, Pedagogista teoriaa maassamme 1800-luvun alkupuolella.

Veikko Lehvä, Kuurojen opetuksen alkuvaiheita meillä ja muualla.

Kalevi Kajava, Pietarin suomalaisen kirkkokoulun vaiheista.

M. O. Karttunen, Opettaja Johannes Häyhän muistelmia.

Urho Somerkivi, Rousseau pedagogisena ajattelijana. Muutamia mietteitä A. D. 1962.

VUOSIKIRJA XVI (1964)

Eeva Tirkkonen, Musiikinopetuksesta Suomessa vuosina 1866-1925.

Pentti Vasunta, Maalaiskansakoulujen tarkastuksen historia Cygnaeuksen ja paikallistarkastajien aikana 1866-1884.

Matti A. Sainio, Lähteitä Suomen kansakoulun esihistoriaan.

VUOSIKIRJA XVII (1965)

E. A. Stenij, Piirteitä Suomen kouluhistoriallisen seuran 30-vuotistaipaleelta.

Kalevi Kajava, Pietarin suomalaisesta yhteiskoulusta.

Erkki Lahdes, Maalaiskansakoulun opetussuunnitelma (1925) nykyisen didaktiikan tienraivaajana.

Eelis Aurola, Eräs keskeinen lähde Uno Cygnaeuksen suunnitelmassa kielen opetuksen uudistamiseksi.

Aimo Halila - Eelis Aurola, Koulun historian kirjoittamisesta.

VUOSIKIRJA XVIII (1966)

Matti A. Sainio, S. A. Hedlundin kirjekokoelma.

Jussi Isosaari, Bruno Boxtrömin kasvatustieteiden opetus Sortavalan seminaarissa 1882-1917.

Alpo K Rapila, Suomenkielisten kansakoulujen syntyvaiheista Helsingin ympäristössä 1890-luvulla.

Eelis Aurola, Cygnaeuksen kaksi kirjoitusta v:lta 1857 ja niiden luonnokset.

VUOSIKIRJA XIX (1968)

V. A. Nordman, Kielisuhteet Helsingin oppikouluissa sadan vuoden aikana 1860-1960.

Juhani Jussila Työkasvatuksen tavoitteet Suomen kansakoululaitoksen järjestämisestä koskevissa suunnitelmissa vuosina 1856-1866.

Sven Gladh, Kansakoulumme käsityönopetus v. 1866-1888.

Soili Virkkunen, Lars Gabriel von Haartmanin suunnitelma Kartanon Koulun perustamiseksi.

VUOSIKIRJA XX (1972)

Markku Hulkko, Kansakoulun kehitys teollistuvassa maalaiskunnassa.

Reijo Pajamo, Heinrich Wächter Suomen koulujen laulunopetuksen uudistajana (1853-1881).

VUOSIKIRJA XXI (1983)

Urho Somerkivi, Suomen kunnallinen keskikoulu.

Taimo Iisalo, Keskikoulun opetussuunnitelman syntyvaiheen ongelmia.

Jouko Kauranne, Alakansakoulu-lehti alakansakoulun opetussuunnitelmaa koskevan keskustelun kehittäjänä.

Alpo K. Rapila, Kuvernööri A. A. Järnefeltin toiminta kansakoulujen perustamisessa Vaasan läänissä 1890-1894.

Suomen kouluhistoriallisen seuran toimintakertomus vuodelta 1982.

VUOSIKIRJA XXII (1984)

Martti T. Kuikka, Didaktiikan asema suomalaisen opettajan koulutuksen alkuvaiheissa 1800-luvulla.

Esko I. Kähkönen, Lapin viimeiset katekeetit opettajina.

Antti Lappalainen, Alexander Edvard Modeen, oppikirjantekijä ja maantieteen opetuksen uudistaja.

Alpo K. Rapila, Etelä-Pohjanmaan kansakoulujen tarkastus talvella 1872.

Elias Turunen, Opettaja Matti Pajusen muistelmä: Neljä vuosikymmentä kansanvalistustyötä rajaseudulla.

Kai R. Lehtonen, Mikrotietokone kouluhistorian tutkijan apuvälineenä.

Suomen kouluhistoriallisen seuran toimintakertomus vuodelta 1983.

VUOSIKIRJA XXIII (1985)

Urho Somerkivi, Kansanopetuksen opetussuunnitelmat kulttuurin siirron kuvastajina.

Jouko U. Kauranne, Kulttuurin vaikutus alakansakoulun opetussuunnitelmiin.

Aimo Halila, Suomen kansakouluväen ulkomaisista opintomatkoista 1880- ja 1890-luvuilla.

- Martri T. Kuikka*, Suomalainen kulttuuri yläkansakoulusemi-naarien harrastustoiminnassa 1920- ja 1930-luvulla.
Antti Henttonen, Opettaja kulttuurityön tekijänä.
Erkki Kuujo, Monikielisen Viipurin koululaitos.
Kyösti Kiuasmaa, Nuoren tasavallan oppikoulukulttuuri.
M. O. Karttunen, Kansanopiston kulttuuritehtävä.
Erkki Merimaa, Suomenkieliset koulut ulkomailla.
Martti T. Kuikka, Piirteitä Suomen kouluhistoriallisen seuran toiminnasta vuosina 1935-85.

VUOSIKIRJA XXIV (1986)

- Urho Somerkivi in memoriam*.
Donald J. Wilson, Public Support of Private and Independent Schools in Canada .
Aimo Halila - Eelis Aurola, Koulun historian kirjoittamisesta.
Jouko Kauranne, Kuopion kansakoululaitos sodista peruskouluun.
Irina Koskinen, Vänrikeistä Talvelan poikiin.
Antti Lappalainen, Helsingin kansakoulunopettajat koulunuu-distajina.
Alpo K. Rapila, Maaseudun kansakoulunopettajan kunnan-palkka 1870-luvun Etelä-Pohjanmaalla.
Risto Rinne, Kansakoulunopettajien rekrytointi Suomessa ennen toista maailmansotaa.
Kouluhistorian tutkimuksen päivät.
Martti T. Kuikka, Kasvatuksen historian tutkimuksen nyky-päivä ja tulevaisuus .
Reijo Raivola, Kansallisen hengen käsite vertailevassa tutki-muksessa.
M. O. Karttunen, Suomen kouluhistoriallinen seura 1935-85. Seuran 50-vuotistilaisuudessa pidetty esitelmä.
Antti Lappalainen, Urho Somerkiven teokset.
Toimintakertomus vuodelta 1985.

VUOSIKIRJA XXV (1987)

M. O. Karttunen. Historian koulu. Historianopetus kansanopistossa 1890-1950.

Martti T. Kuikka, Teori och praktik inom pedagogiken i utbildningen av klasslärare i Finland under krigstiden.

Saara Hakaste, Uusia näkymiä vertailevan kasvatustieteen tutkimusongelmim.

Tore Modeen, Oikeus yksityiseen kouluopetukseen. Hallitusmuodon 82. ja 79. pykälien tulkintaa.

Toimintakertomus vuodelta 1986.

VUOSIKIRJA XXVI (1988)

Jouko Kauranne, Helsingin koululaitoksen pedagogisesta kehityksestä peruskoulun alkuvuosina.

Veli Matti Autio, Aistivammaisopetus kulttuuripolitiikan kentässä.

Martti T. Kuikka, Opettamisen perustaidot suomalaisen opettajankoulutuksen kehittämisen ongelmana 1972-78.

Paavo Tarvainen, Leo Harmaja virkamieskoulutuksen edistäjänä.

Irina Koskinen, Muuttuva ylioppilasaine.

Markku Mansner, Ammattimiehiä tehtaaseen ja verstaaseen.

Toimintakertomus vuodelta 1987.

Muut julkaisut:

Jussi Isosaari, Seminaarista yhteiskuntaan. Hämeenlinna 1989.

VUOSIKIRJA XXVII (1989)

Jouko Kauranne, Use of Computers in Finnish Schools.

Finn Haugberg Mortensen, Uppsatskrivningen och dess föregångare i Danmark.

Irina Koskinen, Ns. uudet pedagogiset näkemykset ja orto-

doksinen kirkko.

Martti T. Kuikka, Viisi kansanopetusjärjestelmää Suomessa 1880-luvulta 1920-luvulle .

Esko Nikander, Kansakoulun tavoitteet Uno Cygnaeuksen, J. V. Snellmanin ja Mikael Soinisen tulkitsemana.

Reijo Pajamo, Laulun ja soiton lehtori E. A. Hagfors.

Alpo K Rapila, Koululainsäädäntömme muuttumisvaiheita.

Jarl Stormbom Comenius ja Forselius - vertailevat näkökohdat.

Toimintakertomus vuodelta 1988.

VUOSIKIRJA XXVIII (1990)

Ahonen, Sirkka - Rantala, Jukka, History Education in "the Second Republic" c. 1944-1950.

Kuikka, Martti T., J.A.Comenius and the School order of 1649 in Sweden-Finland.

Iisalo, Taimo, Sunnuntaikoulu työssäkäyville - esimerkkinä Uudenkaupungin sunnuntaikoulu 1800-luvulla.

Karttunen, M.O. Maalaiskansakouluntarkastajana Etelä-Pohjanmaalla 1940- ja 1950-luvuilla.

Kauranne, Jouko, Japanin ja Suomen peruskoulujen opetus-suunnitelmien vertailua

Kivinen, Osmo ja Kinos, Sirppa, Suomalainen oppiaika.

Koskinen, Irina, Oppiaineen historia kytkeytyy pedagogiikan ja aineen historiaan.

Rapila, Alpo K., Sortavalan seminaarin johtajan vaali vuonna 1880.

Toimintakertomus vuodelta 1989.

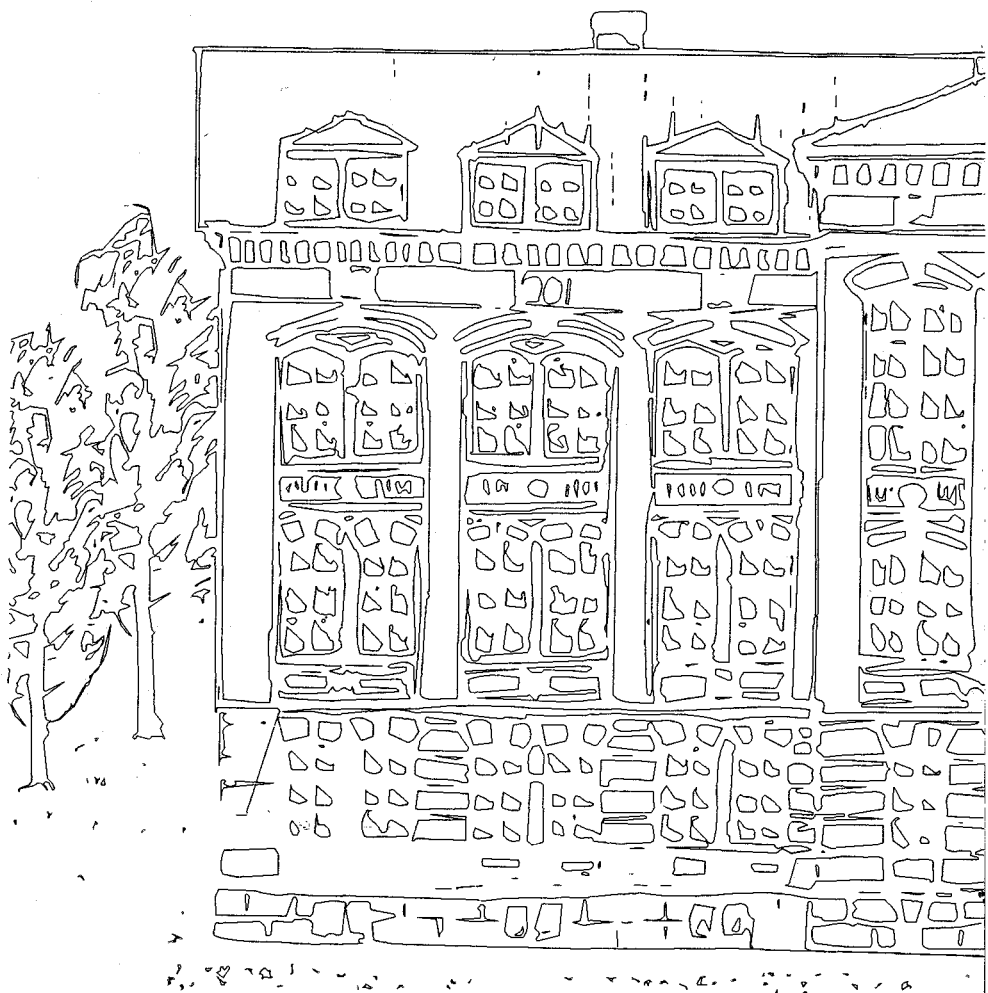
VUOSIKIRJA XXIX (1991)

Kuikka, Martti T. Humanism of Antiquity and the Development of Finnish Secondary Schools in the 1920's and 1930's.

Arola, Pauli. Yksi oppikirja - kaksi kertojaa.

- Harju, Aaro.* Kreikkalaiskatolisten kansakoulujen tarkastus ennen vuotta 1923.
- Kaimio, Yrjö.* Rintamaoppikoulujen toiminta jatkosodassa syksystä 1943 maaliskuuhun 1944.
- Kauranne, Jouko.* Helsingin koulumuseon syntyvaiheet.
- Koskenniemi, Matti.* Kotitausta ja opintoura.
- Rapila, Alpo K.* Kansakouluntarkastaja K.W.Forsmanin elämäntyöstä vuosina 1885 - 1922 Etelä-Pohjanmaalla
- Stormbom, Jarl.* Ketkä olivat Suomen didaktisesti merkittävimmät herbartilaiset ja mitä oli didaktiikka?
- Tallberg, Marianne.* Maallisen sairaanhoitajakoulutuksen alkuvaiheet Suomessa.
- Turunen, Elias.* Kotiopetuksen ja työn kautta seminaariin ja seminaarista yhteiskuntaan.
- Toimintakertomus vuodelta 1990.*
- Suomen kouluhistoriallisen seuran vuosikirjat 1935 - 1990*

Koulutus on ollut keskeinen tekijä rakennettaessa itsenäistä maata. Suomen Kouluhistoriallinen Seura tahtoo tässä juhlakirjassaan kiinnittää huomiota kotien, koulujen ja yliopistojen osuuteen tässä rakennustyössä.

*Kannen taustakuva:
Helsingin I normaalilyseo
Kansi: Antti Lappalainen*

*ISSN 0780-7694
Helsinki 1992
Yliopistopaino*